

Martina Janušová, Ideální panovník Karel IV. z pohledu Danta Alighieriho, Coly di Rienzo a Francesca Petrarce. Bakalářská práce. Univerzita Karlova v Praze. Katolická teologická fakulta. Ústav dějin křesťanského umění. Praha 2013, 47 s.

Posudek školitele práce

Martina Janušová si za téma své bakalářské práce zvolila jedno z nejpřitažlivějších období dějin českého středověku – dobu vlády českého a římského krále, pozdějšího císaře Karla IV. Vybrala si ale poměrně obtížný úkol, totiž sledovat vztahy a vazby tří italských humanistů (Danta Alighieriho, Coly di Rienzo a Francesca Petrarce) k tomuto panovníkovi, resp. také k jeho dědovi a otci, Jindřichovi VII. a Janu Lucemburskému. Jedním z hlavních cílů práce bylo rekonstruovat očekávání italských intelektuálů vůči lucemburským panovníkům jakožto k římským vládcům nebo volitelům. Všichni tito humanisté snili o obnovení římského impéria v původním rozsahu a hledali cestu k nastolení stability na Apeninském poloostrově, kterou spojovali také s návratem sídla říšských vládců do Říma. Své obrodné úsilí upnuli k prvním lucemburským římským králům. V jistém ohledu se tak jejich snahy spojily s ambicemi Karla IV., který téměř po celou dobu své říšské vlády usiloval o ukončení tzv. „avignonského zajetí“ a o návrat papežů do Říma a s obdobně zaměřenými snahami samotných papežů.

Autorka se ve své práci pokusila rekonstruovat na základě odborné literatury životní příběhy všech tří slavných Italů a zejména sledovat jejich cesty ke dvoru římského panovníka. Zvolila si osobnosti, které jsou obecně známé, navíc dva mladší z nich (di Rienzo a Petrarca) byli v podstatě Karlovými vrstevníky. Jejich osobní příběhy jsou rozmanité a tomu odpovídaly i jejich odlišné pohledy na „renovatio imperii“. M. Janušová postupuje chronologicky, tudíž začíná u nejstaršího ze tří humanistů, Danta Alighieriho. U něho je vazba k lucemburskému rodu logicky nejslabší. Jeho ideály se vztahovaly ke Karlovi dědovi Jindřichu VII., po kterém Dante požadoval především uspořádání poměrů v severní Itálii, zejména v městské republice Florencii. Výraznější kontakty s Lucemburky autorka dokumentuje v případech Coly di Rienzo a Francesca Petrarce. Životní kariéry obou těchto Italů jsou poměrně dobře známy a literaturou zpřístupněny. Autorka adekvátně čerpala z dostupných odborných prací. Popsala historické události a okolnosti, které vedly k osobnímu setkání Karla IV. s oběma humanisty, a vývoj Karlovy pozice vůči nim. V případě Coly di Rienzo byl dialog s Karlem ztížen tím, že Cola se uchýlil ke Karlovu dvoru až v situaci, kdy byl v papežské klatbě a na útěku z Itálie a Karel se k němu z politických důvodů nemohl chovat jako ke členu dvorské společnosti. Vztahy mezi římským panovníkem a Francescem Petrarcou probíhaly ovšem na zcela jiné úrovni. Petrarca se s Karlem IV. setkal jako vyspělý diplomat, který ke Karlovi cíleně obrací svou pozornost v souvislosti s úsilím o obnovení římského impéria a oslovuje ho s velkým osobním apelem. Autorka upozorňuje na zajímavou skutečnost, že se Cola di Rienzo podílel na koncepci odpovědi Karla IV. na Petrarcův první list panovníkovi z r. 1351.

Jak už jsem zmínila, M. Janušová vychází ve své práci hlavně z odborné literatury, neopomíná ale ani texty samotných italských humanistů, pokud jsou dochovány a pokud byly zpřístupněny v edicích. Autorka tak nutně musela pracovat s texty v latině, italštině a dalších evropských jazycích. Někdy se musela vypořádat i se špatnou dostupností publikací, což jí znesnadňovalo práci. Oceňuji, že se nezalekla vysokého stupně probádanosti tohoto atraktivního tématu a údaje uváděné v literatuře sama ověřovala. Na několika místech pak její studium přineslo zajímavá zjištění (např. ohledně dodnes nejednotné datace Petrarcových listů). Bylo by dobré rozšířit práci o srovnání s koncepcemi ideálního panovníka v dalších středověkých teoretických dílech, např. v knížecích zrcadlech, v dobových narativních

pramenech, které proti sobě stavěly modely ideálního a špatného vládce (viz např. Zbraslavskou kroniku) či v teoretickém díle Konráda z Megenbergu. Uznávám ale, že realizace tohoto rozšíření by si vyžádala delší čas a že takový požadavek je vhodné klást spíše na práci magisterskou.

Závěrem konstatuji, že M. Janušová prokázala, že umí pracovat s odbornou literaturou a prameny a je schopna kritického psaní. Její bakalářská práce splnila požadavky kladené na takovou práci, a proto ji doporučuji k obhajobě.

V Praze 15. srpna 2013

PhDr. Eva Doležalová, Ph.D.